

BIBSYS- konsortiet - Sakliste

Oppdatert: 19. februar 2019

Møte i Rådgivende gruppe 4. april 2019

Sted: Videobro

Møtedato: 4.april 2019

Møtetid: 1445 - 1530

Til: Rådgivende gruppe for BIBSYS- konsortiet

RG-2019/17 Konstituering av møtet

Referat fra møte i Rådgivende gruppe 26. februar 2019 ble sendt ut på høring og godkjent per epost. Referatet er vedlagt sakspapirene.

RG-2019/18 Ny løsning for emneordsvokabularer

Sakspapir vedlagt.

RG-2019/19 Risiko- og sårbarhetsanalyse MarcEdit

Sakspapir vedlagt.

RG-2019/ 20 Eventuelt

Referat fra

Møte i Rådgivende gruppe 26. februar 2019

Sted: Abels gate 5, Møterom Maxis

Tid: 1000 - 1500

Referent: Ingrid Mogset

Til stede: Håvard Kolle Riis (leder), Rune Brandshaug, Karin Rydving, Hilde Trygstad, Hilde Høgås, Mona Magnussen.

Fra Unit, seksjon for bibliotek tjenester deltok: Jone Thingbø, Asbjørn Risan, Gro-Anita Mortensen, Frode Arntsen, Per Hovde.

Forfall: Anita Bergsvenkerud.

RG-2019/1 Konstituering av møtet

Sak RG-2019/14 og RG-2019/13 ble flyttet fram på saklisten, ellers ingen endringer i agenda.

RG-2019/2 Årsrapport Bibliotek tjenester

Unit orientert kort om årsrapporten, som i grove trekk følger samme mal som rapportene levert i løpet av året. Det er tilføyet avsnitt om resultat foran hvert prosjekt, som gir en oppsummering av de viktigste resultatene fra 2018. Status for tiltakene gir en overordnet status for året, med fokus på siste tertial. Unit ba om tilbakemelding på om Rådgivende gruppe synes årsrapporten gir et riktig bilde av det som Unit har levert til konsortiet og om leveransene har vært tilfredsstillende. Gruppen hadde ingen innvending om årsrapporten eller leveransene.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tar årsrapporten til orientering.

RG-2019/3 Budsjett og planer 2019

Unit orienterte. Det har vært jobbet med budsjett og planer i høst, hvor fokus har vært på å holde kostnadene nede samtidig som innhold og kvalitet holdes på et tilfredsstillende nivå. Overføringen fra deltakerinstitusjonene ble derfor holdt på samme nivå som de siste årene. Dette er omtrent på sammen kronebeløp som i 2008, og tilsvarer i realiteten en reduksjon på 23%. Unit fortalte at regnskapet ble nylig ferdig og beklaget at det har tatt så lang tid. Denne forsinkelsen har også forsinket fremdriften av budsjettarbeidet. Unit har

derfor ikke hatt anledning til å utarbeide et detaljert budsjett. Det har vært en svært krevende budsjettprosess, tre organisasjoner med vidt forskjellige budsjettrutiner skulle sammenstilles til ett.

Det ble kommenterte at underskuddet er stort, og det ble stilt spørsmål om dette vil få konsekvenser for institusjonene. Unit svarte at målet er å få budsjettet i balanse ved å kutte kostnader, som for eksempel reiser og konsulentkjøp. Det vil også vurderes om det er mulig å redusere lønnskostnaden, men handlingsrommet her er ganske begrenset. Unit fortalte at det nå skal jobbes med et detaljert budsjett som går i balanse og det skal utarbeides forslag til årsplan som vil bli presentert for Rådgivende gruppe senest i planlagt møte i mai. Unit vil samtidig utarbeide forslag til overordnet aktivitets- og leveranseplan for 2020 som et grunnlag for å bestemme budsjettramme for 2020. Unit ønsker en god dialog med RG både ift prioriteringer og budsjett.

RG var positiv til prosjektet kartlegging av bibliotek tjenester og var nysgjerrig på å få vite mere detaljer. Unit orienterte om prosjektet. Basert på interne og innleide ressurser er det over en kort periode (7 uker) gjennomført intervjuer med et begrenset sett av brukere (forskere, bibliotekledere, bibliotekarer). Basert på dette er det foretatt en mini-kartlegging som peker på en del vesentlige ting. «Quick-wins» innenfor de ulike kartleggingsområdene ble gjennomgått. Det er også utarbeidet en kost-nytte-vurdering av «quick wins». Analysefasen er avsluttet, men en ønsker å gripe tak i «quick wins» o.l. Unit vil oppsummere funnene og sammen med RG vurdere hvilke forbedringstiltak som skal prioriteres. Dette vil inngå i årsplanen. Gruppen så nytteverdien av et slikt prosjekt og dens metodikk og tilnærming. Gruppen så dette arbeidet i sammenheng med sak RG-2019/13 strategisk arbeidsgruppe for tjenestebehov og påpekte at dette vil være et godt grunnlag for denne arbeidsgruppen.

Rådgivende gruppe påpekte at sakspapirene og forslag til tilrådning må utformes slik at det tydelig fremkommer hva Unit ber RG ta stilling til. Det ble i tillegg bemerket at dersom Unit ønsker konkrete råd fra RG, er det viktig at det fremlegges et saksgrunnlag som gir tilstrekkelig beslutningsgrunnlag med kost-nytte vurdering og hvilke konsekvenser ulike prioriteringer får for andre aktiviteter. Unit poengterte at hensikten i denne saken var å få umiddelbare tilbakemeldinger og en diskusjon om prioriteringer som vil være nyttig i det videre planleggingsarbeidet.

På generell basis var det enighet om at brukerhåndtering er et viktig område som må bli prioritert, i tillegg til emneordsregister. Unit vil fortløpende presentere detaljerte planer og beslutningsgrunnlag til RG for brukerhåndtering, emneordsregister, og andre forbedringstiltak avdekket i kartleggingsprosjektet. Poenget med å ta opp saken nå var for å ta imot eventuelle umiddelbare tilbakemeldinger.

Aksjoner:

- Unit legger fram sak om revidert budsjett og kartlegging av tjenester på neste møte.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tar saken til orientering.

RG-2019/4 Alma – status

Unit kommenterte kort rapporten for oppetid, som i forrige kvartal var innenfor kravene til SLA. En hendelse i oktober knyttet til lastbalansering, og dialogen med Ex Libris rundt dette, ble gjort rede for.

Andre sentrale tema som ble diskutert var:

Brukerstøtte og arbeidet med å produsere veiledninger og at vi ønsker å gjøre dette arbeidet mer kjent og lettere tilgjengelig for brukerne.

Arbeidet med å utfase BIM ville bli prioritert. Det ble informert om saker knyttet til GDPR og betydningen av fokus på denne typen problemstillinger. RG ble forberedt på at personvern og informasjonssikkerhet vil være viktige tema i forbindelse med utarbeidelse av planer og budsjett for 2019.

Prosjektet med Emneord skal bygge videre på entitetsregisteret. Unit har hatt behov for å igangsette et forprosjekt for å tydeliggjøre målbildet, styrke dialogen med kunden og etablerer en omforent framdriftsplan og kontroll på kostnadene. Unit fikk spørsmål verksregisteret og hvorvidt den samme løsningen også kan brukes her. Unit svarte at tanken er å bygge videre på denne plattformen i forhold til flere typer register på sikt.

Når det gjelder sletting av inaktive lånere var det behov for å få avklart ansvarsforhold. Unit oppklarte at sletting av inaktive lånere er ansvaret til den enkelte institusjon, men at Unit skal tilrettelegge for sletting i form av veiledninger og styrking av systemer for det.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tar saken til orientering.

RG-2019/5 Årsrapport fra arbeidsgruppene for Alma og årsplaner for 2019

Representantene var positive til arbeidet i arbeidsgruppene. Det ble framhevet at det oppleves positivt at konsortiet blir involvert og at ting løses på lavest mulig nivå i arbeidsgruppene.

Spørsmålet om en avgift på 1000 kr for workshoper som skal dekke reisekostnader til foredragsholdere og lunsj til deltakerne ble grunnlaget for en prinsipiell debatt. En slik endring vil i tilfelle være et veivalg og et skritt bort fra gratisprinsippet.

Unit må se på dette igjen og også vurdere muligheten for å arrangere webinarer for å redusere kostnadene ved disse aktivitetene. Forhold som at institusjonene stiller med

personer og kurslokaler skal tillegges betydning. Det var også viktig å holde dette billigst mulig slik at små bibliotek kan delta.

Det var ønskelig å revidere mandatet for arbeidsgruppene. Det kom til uttrykk et behov for avklaringer rundt forventninger om arbeidsinnsats og varigheten av deltagelse i gruppene. Det kom til uttrykk et behov for en avstemming av dette mellom gruppene og innad i gruppene i forhold til arbeidsinnsats og møtevirksomhet. Arbeidsgruppemøter bør vurderes legges til BIBSYS-konferansen for å redusere antall reiser.

Det ble satt fokus på at de veiledningene og de verktøyene arbeidsgruppene bruker som dok.unit.no var ukjent for mange og at de må relanseres. Det skal Unit følge opp.

Aksjoner:

- Unit legger frem utkast til revidert mandat til arbeidsgruppene for Alma med tanke på samordning av arbeidsinnsats, møteform/-virksomhet og digitale arbeidsformer.

Tilråding:

Rådgivende gruppe ■■■
■ Unit ■■
■

RG-2019/6 Fjernlån ved brudd i forhandlinger med forlagene

Per orienterte om status. Det vil komme noen endringer i kommende versjoner av Alma som vil bidra til bedre arbeidsflyt og håndtering av fjernlån. Unit har også sett mer på CCC Get It Now og ulike modeller for abonnement på denne tjenesten. Pr nå er det mest aktuelle at hver enkelt institusjon inngår avtale med CCC Get It Now om ønskelig. Unit bistår med kompetanse og veiledning. Unit har også tegnet abonnement for å kunne yte best mulig støtte til institusjonene.

Institusjonene meldte at det pr nå ikke er noen utestående leveranser på Unit som del av forberedelsene, men at man vil se konsekvenser og behov ved et eventuelt brudd.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tilråder at Unit fortsetter å ha høyt fokus på å gi alternativ tilgang til artikler dersom tilgangen fjernes som følge av forhandlingsbrudd.

RG-2019/7 Etablering av retningslinjer i konsortiet for fjernlån i Alma

Unit ba i saken om et råd på hvorvidt det var ønskelig at arbeidsgruppen for Fulfillment i samarbeid med Unit ønsker å etablere noen felles retningslinjer for å etablere felles praksis på fjernlån.

Det var tydelige signaler i Rådgivende gruppe om at arbeidsgruppene kan utarbeide disse, men at Rådgivende gruppe skal behandle denne typen saker. Det ble også poengtert at NB som depotbibliotek skal være representert i dette arbeidet.

Tilråding:

Rådgivende gruppe anbefaler at Unit i samråd med arbeidsgruppen for Fulfillment utarbeider forslag til felles retningslinjer for praksis på området fjernlån i Alma og presenter dem for Rådgivende gruppe.

RG-2019/8 MarcEdit for endring av fellesposter

Unit mener at tidligere diskusjoner i Rådgivende gruppe knyttet til risiko ved spredning av denne typen API-nøkler må følges opp. Unit foreslo å stenge all bruk av disse API-nøklerne inntil en ROS-analyse er gjennomført og eventuelle tiltak er iverksatt for å redusere risikoen.

Det kom fram informasjon i møtet om at tilgangene var stengt, uten at de var informert. Det var ikke Unit kjent med og skulle følge det opp og lovet å informere om tiltaket.

Funksjonaliteten i verktøyet MarcEdit er verdifull for konsortiet. Rådgivende gruppe ønsket at Unit måtte ha fokus på å finne kompenserende tiltak for å få funksjonaliteten tilbake. Det ble også uttrykt bekymring for samlingsforvaltningen uten dette verktøyet, fordi det gjør det mulig å teste ut endringer før de settes i verk.

Aksjoner:

- Eksisterende API-nøkler deaktiveres
- Unit gjennomfører en risikovurdering og kommer tilbake til Rådgivende gruppe med forslag til tiltak for å gjeninnføre funksjonaliteten

Tilråding:

Rådgivende gruppe tilråder at Unit snarlig gjennomfører en ROS-analyse av

skrivetilgang til NZ basert på statiske API-nøkler og bruken av MarcEdit for oppdatering av data, og at eksisterende API-nøkler deaktiveres inntil ROS-analysen. Unit skal på bakgrunn av dette komme tilbake til Rådgivende gruppe med en risikovurdering og forslag til tiltak som bidrar til at vi kan gjeninnføre funksjonaliteten.

RG-2019/9 Nye katalogiseringsregler (RDA) i konsortiet

Unit la fram en sak om de nye katalogiseringsregler, RDA, med fokus på å spre tilgangen til RDA toolkit.

I møtet ble det gjort klart at NB har en rekke kompetansehevende tiltak på dette området som konsortiet også kan delta på.

Flere av de store bibliotekene har allerede skaffet seg RDA toolkit og startet å katalogisere ved dette verktøyet. De var positive til å se på behovet for en felles abonnementsløsning, selv om de store nok ønsker å ha egne lisenser.

Aksjoner:

- Unit utreder og anskaffer en rimelig abonnementsløsning for BIBSYS-konsortiet på tilgang til RDA Toolkit

Tilråding:

Behovet for tilgang til RDA Toolkit i konsortiet kartlegges i samarbeid med arbeidsgruppene Resource Management. Unit skaffer en rimelig abonnementsløsning for BIBSYS-konsortiet i henhold til behovet. Avgjørelse rundt behov for antall samtidige brukere tas i samråd med Arbeidsgruppen for Resource Management.

RG-2019/10 Oria – status

Asbjørn orienterte om status. Oppetid og responstid i fjerde kvartal viser at dette er innenfor de fastlagte SLA-kravene til tjenesten. Årsaken til at søkefeltet i enkelte tilfeller falt ut er funnet og rettet. Stadig flere institusjoner tar i bruk nytt grensesnitt. Unit vil minne konsortiet om fristen for overgang i flere sammenhenger. Det vil også være en sesjon om dette på BIBSYS-konferansen.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tar status for Oria til orientering.

RG-2019/11 Oria arbeidsgruppe

Asbjørn orienterte om arbeidsgruppens egevaluering og Units evaluering av gruppen. Hovedtrekkene er at arbeidsgruppen fungerer bra og at innsatsen gir merverdi til konsortiet og fører til et bedre produkt. Unit deler denne oppfatningen. Det er fortsatt et forbedringspotensial knyttet til at arbeidsgruppen selv melder inn saker til diskusjon. RG kommenterte at de også har et inntrykk av at gruppen fungerer godt, men at det i enkelte tilfeller kan være interne utfordringer med å bringe informasjon videre inn i institusjonen fra deltakere i arbeidsgruppene.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tar rapport om evaluering av arbeidsgruppen for Oria til orientering.

RG-2019/12 Oria – A-Å løsning for databaser

Den nye løsningen for A-Å liste over databaser med kategoriinngang ble diskutert på arbeidsgruppens møte i februar og det ble konkludert med at løsningen fra Ex Libris er tilfredsstillende og at man kan anbefale at den egenutviklede løsningen avvikles. RG stilte seg bak denne anbefalingen.

Det ble kommentert at det er uheldig at poster fra CZ overskrives og at det bør følges opp mot leverandøren. Unit bekreftet at dette er påpekt overfor Ex Libris og at det følges opp videre.

Tilråding:

Den egenutviklede A-å-listen for databaser avvikles, og institusjoner som benytter tjenesten i dag har frist frem til 1. mai til eventuelt å gå over til løsningen i Oria.

RG-2019/13 Strategisk arbeidsgruppe for fremtidige tjenestebehov

Unit innledet med at arbeidsgruppen skal løfte blikket og skal fokusere på tjenestebehov i et perspektiv av 4-8 år. Gruppen skal ikke foreslå systembehov. Konsortiet består av mange ulike typer institusjoner og av ulik størrelse. Gruppen skal beskrive institusjonenes strategi for bibliotekene, og sørge for at likheter og ulikheter blir synlig, og samtidig vurdere strategiene ift digitaliseringsstrategien.

Gruppen må analysere trender, f. eks det som Horizon-rapporten beskriver og foreta strategiske anbefalinger.

Diskusjonen avdekket igjen varierende forståelse av hva foreslåtte mandat innebærer. Det ble påpekt at mandatet legger opp til en krevende oppgave. Gruppen påpekte viktigheten av å se på helheten og relasjon til andre pågående prosesser f. eks nasjonalt vitenarkiv. Det ble stilt spørsmål om hvem som skal eie prosessen. Unit presiserte at konsortiet gjennom involvering i f. eks en arbeidsgruppe og/eller RG må eie de funksjonelle behovene, mens Unit vil eie prosessen med å utarbeide løsningsalternativer. Begge parter vil være involvert i begge faser.

Gruppen var samstemt i at når en skal bestemme fremtidig tjeneste- og systemlandskap, så er det viktig å se dette i et helhetlig bilde, f. eks utenfor det tradisjonelle biblioteksystemet og i sammenheng med virksomheten forøvrig.

Det ble i den forbindelse diskutert at det kan være både en ovenfra og ned tilnærming for å sørge for å se tjenestene på tvers, men også nedenfra og opp, hvor hvert spesifikt fagmiljø definerer funksjonalitet ut fra sine behov. Unit bemerket at den prosessen vi ønsker å kjøre i konsortiet vil være en nedenfra og opp tilnærming, men i stor grad bør ha en tilnærming som går ut over tradisjonelle bibliotekbehov.

Det ble kommentert at mandatet ikke treffer helt, og at arbeidsgruppen skal levere mye forskjellig og at noe er gjentakelser. Flere tolket at mandatet ga gruppen og Unit i oppgave å utarbeide en felles strategi for bibliotekene, noe som ikke var meningen. Tanken var at gruppen skulle skaffe oversikt over gjeldene strategier til bibliotekene og presentere en sammenstilling av dette. En representant fortalte at hans institusjon nå utarbeidet ny strategi for biblioteket koblet til moderinstitusjonen, mens andre igjen fortalte at deres institusjon har en oppdatert strategi. Unit bemerket at strategiene er i stadig endring, og at vi kan ikke vente til «alle» har oppdatert strategi.

Gruppen var positiv til prosjektet som har kartlagt bibliotek-tjenestene og mente at denne metodikken og tilnærming var bra. Arbeidsgruppen kan bygge videre på funnene i dette prosjektet. Gruppen trakk også frem oppstartssamlingen for utredning av nasjonalt vitenarkiv og foreslo at vi kunne gjøre det samme i dette tilfelle. I en slik samling kan tverrfaglige nøkkelpersoner sammen diskutere og tegne landskapet, og resultatet kan bidra til at vi får en felles virkelighetsforståelse og ser tydeligere hva som er veien videre. Det var flere som mente at det var viktigere å gjennomføre en slik samling, før en arbeidsgruppe blir opprettet.

Unit bemerket at en slik samling ville forsinke prosessen betraktelig, og ønsket at arbeidsgruppen ble opprettet så fort som mulig, samtidig som en kan planlegge et seminar som gruppen foreslo. Det ble også stilt spørsmål om institusjonene klarte å mobilisere de riktige folkene, og da spesielt folk utenfor biblioteket.

Tilråding:

Rådgivende gruppe anbefaler Unit å tydeliggjøre mandat, leveranse og arbeidsform for en arbeidsgruppe med utgangspunkt i innspill som fremkom på møtet.

RG-2019/14 Orienteringssak

- a) Unit – ny organisering:
Frode orienterte om ny organisering i Unit. Det er etablert 4 avdelinger. Seksjon for bibliotek tjenester hvor BIBSYS-konsortiet inngår er lokalisert i Avdeling for forskningstjenester. Hver avdeling er ledet av en avdelingsdirektør sammen med tilhørende fagdirektør. Alle ledende posisjoner i avdeling/seksjon er besatt, men noen av stillingene vil være ledet av konstituerte inntil de nyansatte er på plass.
- b) Styring og brukermedvirkning for tjenestene – planer:
Frode orienterte om planer for styring og brukermedvirkning av tjenestene i Unit. Det har vært ulik grad/form på brukermedvirkning i de tre tidligere institusjonene (CRISStin, Uninett og BIBSYS). Unit vil nå prøve å harmonisere hvordan man involverer brukerne på tvers av institusjonen.
- c) BIBSYS-konferansen 2019 og LÅT-dag:
Jone orienterte. Det er ca 350 påmeldte deltakere, en økning fra forrige år. Unit har per epost invitert UHR- Bibliotek og Rådgivende gruppe til å delta i en komite som skal planlegge bibliotekledermøtet. Hilde Trygstad stiller for UHR-B. Ingen meldte seg fra RG. Hilde og Jone utarbeider et forslag til program som sendes RG for kommentarer før det publiseres. Det er ca 70 personer som er påmeldt LÅT-dagen.
- d) Nasjonalt vitenarkiv:
Per orienterte. Sluttrapport levert Kunnskapsdepartementet (KD) primo januar. KD sendte til Forskningsrådet (NFR) for uttalelse. En uttalelse fra NFR forventes 15. mars. Åpent om det blir høring – er i dialog med KD. Høring i andre departementer vil nok være aktuelt pga Brage erstattes av Nasjonalt vitenarkiv. Når uttalelsen fra NFR foreligger vil Unit følge opp videre prosess. Viktig at det fremgang/fremdrift så det ikke vokser frem alternative parallelle løsninger.

RG-2019/15 Evaluering av Rådgivende gruppe 2018

RG-2019/16 Eventuelt

UiT kommenterte at som konsortiemedlem i IGeLU har de ikke lenger anledning til å stemme eller melde inn saker selvstendig. Dette er aktuelt for både UiT og UiB da de har inngått individuell avtale med Ex Libris om bruk av pensumlistesystemet Leganto. Unit foreslo at på kort sikt kan UiT og UiB melde inn endringsforslag/stemmeangivelse til Unit (via support) som vil registrere dette på vegne av UiT og UiB. Unit vil undersøke mulighet for å kunne registrere saker som konsortiemedlem.

Unit informerte om deltakelse i referansegruppe for ny bibliotekstrategi i regi av Kulturdepartementet. Unit representerte systemleverandørgruppen i oppstartsmøtet,

men i kommende temaverksteder vil Unit i tillegg inviterer en annen representant fra gruppen. Bibliotekstrategien skal etter planen presenteres av tre statsråder i juni.

BIBSYS-konsortiet - Saksdokument

Oppdatert: 28. mars 2019

Til: Rådgivende gruppe 4. april 2019

Fra: Administrasjonen

RG-2019/18 Ny løsning for Emneordsvokabularer

Emnevokabular har vært omtalt og drøftet i Rådgivende gruppe siden før overgangen til Biblioteksystemet Alma og sist i RG-2019/4. I arbeidet med anbudsdokumentasjon til nytt biblioteksystem ble det tatt et strategisk valg, at autoritetsregistre skulle etableres utenfor biblioteksystemet og dette ble tatt inn som krav i kravspesifikasjonen. Autoritetsregistre for person, korporasjon, tittel og konferanse med BARE som redigeringsgrensesnitt er etablert utenfor Alma og dette er integrert med Alma og over API til Bokbasen og Biblioteksentralen.

Emnevokabularer ble behandlet i RG2015/17 hvor det ble konkludert med at dette skal videreføres og det ble tilrådet en kortsiktig løsning hvor emneregistrene blir vedlikeholdt i BIBSYS blå med jevnlig eksport til Alma. En arbeidsgruppe kom med sin anbefaling om løsning for Emneordsvokabular i vedlegg A i omtalt sak. Arbeidsgruppen mente at Alma ikke støtter vedlikehold av emneordsautoriteter på en hensiktsmessig måte og anbefalte at det etableres en løsning for alle emneordsvokabular utenfor Alma. Rådgivende gruppe ba Unit (BIBSYS) utrede en langsiktig løsning for å etablere en permanent felles driftsløsning for emnesystemer i konsortiet.

Semantisk web prosjektet med fokus på verksregister dannet grunnlag for en ny plattform for autoritetsregistre. Etter at samarbeidet om verksregisteret med Nasjonalbiblioteket ble avsluttet har Unit etablert en generell plattform som vi omtaler som entitetsregisteret. Det er en fleksibel løsning for lagring av strukturerte autoritetsdata med lese- og skrivefunksjonalitet som integreres over API med andre systemer. Unit har en fremtidig målsetning at løsningen for autoriteter for person, korporasjon, tittel og konferanse også skal overføres til denne plattformen. I tillegg har vi diskutert med Nasjonalbiblioteket behov og mulighet for å etablere bibliografiske autoritetsposter på samme plattform (entitetsregisteret).

Unit har i etterkant av RG-2019/4 gjennomført et forprosjekt for å tydeliggjøre målbildet for emneordsregisteret, styrke dialogen med kunden og etablerer en omforent framdriftsplan og kontroll på kostnadene. Denne saken presenterer en langsiktig løsning for emneordsregister og oppsummerer kort nytteverdien av emneord.

Målbilde for Emneordsvokabular

Bedre gjenfinning av dokumenter

Emneord gir bedre gjenfinning av dokumenter i katalogen og i sluttbrukerverktøy. En ny løsning for emneord er nødvendig for å opprettholde dette arbeidet og vil etter hvert bidra til økt kvalitet og omfang på bruk av autoritetene. Det vil også gi bedre muligheter til å utnytte emneordene på en bedre måte enn det gjøres pr i dag.

I praksis betyr bedre gjenfinning:

1. Emneordsautoriteter sikrer at alle poster som omhandler det samme temaet er enhetlig registrert. Skrivefeil unngås og indekseringspraksis blir mer konsistent over tid og på tvers av ulike indekserere.
2. Støtte for gjennomgående endringer. Fagområder og fagterminologi utvikler seg hele tiden. Når en term endres kan den oppdateres og vil få effekt for alle bibliografiske poster som bruker termen
3. Synonymer, nær-synonymer og nært beslektede termer samles i samme emneordsautoritet. Gjennom henvisninger, eks Griser se Svin, sikres det at en bruker som søker etter en ikke foretrukken form (Griser) får den samme resultatlista som en som søker etter det foretrukne emneordet (Svin). Er ikke postene autorisert vil Griser ikke gi treff.
4. Flerspråklig søk. Termer på andre språk (eng. Pigs, Swines, nyn. Grisar) kan hektes på den samme emneordsautoriteten, slik at en får treff uavhengig av hvilket språk en søker på. Realfagstermer og Humord har i dag termer på bokmål og engelsk, Realfagstermer har også nynorsk. Dette hjelper både norske studenter og utvekslingsstudenter.

Utvidede muligheter

En ny løsning vil på sikt kunne utvides med annen funksjonalitet som bidrar til å utnytte emneord og relasjoner mellom emneord på en bedre måte enn det som gjøres pr i dag.

Ett eksempel på dette er muligheter for søkeutvidelse på tvers av vokabularer. E-bøker klassifiseres som hovedregel ikke i norske fagbibliotek, men leveres ofte med emneord og/eller klassifikasjon fra andre vokabularer som LCSH og Dewey. Gjennom mappinger fra emneordsautoriteter til andre vokabularer kan brukeren få treff også utover dokumentmengden som er indeksert i norske fagbibliotek. Mappingprosjektet mellom Humord, Realfagstermer og Dewey ferdigstilles våren 2019 og vil på sikt kunne benyttes.

Ett annet eksempel er mulighet for disambiguering og entitetsgjenkjenning i brukerens søk. En bruker som søker etter Java kan få valg om å avgrense søket til øya, programmeringsspråket eller kaffetypen med dette navnet.

Enhetlig løsning

Emneord vedlikeholdes og lagres i dag på mange ulike måter og tekniske løsninger i sektoren.

Det er ønskelig å etablere en enhetlig løsning som kan støtte flere emneordssystemer som en del av Felles autoritetsregister og at Felles autoritetsregister blir en naturlig komponent i sammenhenger/systemer der det er behov for autoritative data.

Emneord skal også inngå i den semantiske plattformen og være et av navigasjonspunktene i det bibliografiske univers, på lik linje med forfatter og verk. Emneord vil dermed inngå i planene om lenkede data (linked data) sammen med andre autoritetstyper og bibliografiske poster. Realisering av emneord på entitetsregisteret er en sentral del av dette.

Målet er at dagens vedlikehold av emneordssystemer (både tesauruskonstruksjoner og flate strukturer) kan flyttes ut av det forrige biblioteksystemet og over på ny løsning slik at det det forrige biblioteksystemet kan termineres.

Systemuavhengighet

Autoritetsdata og berikende metadata er viktig for konsortiet. Unit skal levere gode løsninger for ulike registerdata som er framtidsrettet og med langtidsperspektiv for en systemuavhengig løsning knyttet til forvaltning av viktige metadata for sektoren.

Foreslått løsning basert på entitetsregisteret muliggjør deling og bruk av autoritative data til relevante systemer i sektorene som vil gi økt bruk og gevinst av registrene. Entitetsregisteret med sine registre vil gi konsortiet kontroll på sine metadata og gjøre det enklere å dele på en enkel og fremtidsrettet måte. Løsningen vil videreføres ved et eventuelt bytte av biblioteksystem og vil dermed redusere byttekostnader av et biblioteksystem, både for konsortiets deltakere, men også leverandører som integrerer løsningen til sine systemer

Forslag til løsning og fremdriftsplan

Unit har etablert en plattform for entitetsregistre ved bruk av skytjenester i Amazon web service. Utviklingen av plattformen er gjort i henhold til beste praksis i slik type utvikling; med fokus på effektiv, kvalitetssikret utvikling og kostnadseffektiv drift.

Løsningen for Emneordsregister baserer seg på den utviklede plattformen. Utviklingen skjer på bakgrunn av krav fra fokusgruppen hos Universitetsbiblioteket i Oslo. Kravene er basert på å etablere nødvendig funksjonalitet for å kunne terminere dagens midlertidige løsning i det tidligere biblioteksystemet og ivareta arbeidet knyttet til emneord på en hensiktsmessig måte:

1. Det blir utviklet en enkel registreringsklient for interne sluttbrukere.
2. Det blir utviklet en enkel søkeklient/navigasjon for sluttbrukere.
3. Det blir etablert integrasjon med biblioteksystemet.

Når denne løsningen er etablert og satt i drift vil det være naturlig å bygge erfaring og evaluere funksjonaliteten sammen med brukermiljøet og basert på dette se på behov for videre utvidelse av funksjonalitet og senere leveranser i løsningsens levetid.

Rapportering og samhandling

Arbeidet vil bli styrt i et prosjekt for å sikre god kontroll og at leveransene følger oppsatt plan og kvalitet. Prosjektet oppfattes som så begrenset at vi ikke har behov for en plan med milepæler for

gjennomføring av utviklingen. Det foreslås en agil tilnærming med ukentlig demo av ny funksjonalitet for kunden som det skrives referat fra. Det vil være minimum ukentlig status med Produkteier og team for oppfølging av fremdrift.

Utviklingsplan

Utviklingen vil gjennomføres i en 12-ukers periode. Det er ønskelig med oppstart så snart som mulig. Utviklingen vil realisere funksjonalitet definert sammen med fokusgruppen.

Kostnader

Prosjektet har en estimert kostnad på totalt kr 1.6 mNOK, hvor også prosjektledelse og administrasjon inngår. Antall utviklertimer er estimert til ca 1150 timer. Det vil påløpe en årlig drift og vedlikeholdskostnad, med et foreløpig estimat på kr 100 – 150 000, avhengig av størrelsen på andel felleskostnader (drift), men for 2019 vil kostnaden bli ca kr 50 000.

Budsjettmessige konsekvenser og prioriteringer

BIBSYS-konsortiet har budsjettet med i underkant av 4000 utvikler timer for egenutviklede tjenester eller tilpasninger, hvor ca 3000 timer er tiltenkt tjenester som inngår i prosjekt Alma. Disse timene skal dekke drift og vedlikehold av tjenester i produksjon samt utvikling av ny funksjonalitet. Emneordsprosjektet bruker ca 1/3 av utviklingsbudsjettet. Entitetsregisteret er etablert og har i 2019 påløpte kostnader på ca 1/3 av utviklingsbudsjettet. Andre kjente utviklingsbehov er slutføring av ny løsning for innholdsinformasjon. Det var opprinnelig budsjettet med en stor andel timer til brukerhåndtering, men etter en ny vurdering og informasjon gitt i sist RG møte, vil vi rulle ut allerede utviklede løsninger, slik at budsjettbehovet blir kraftig redusert.

Vi har i første kvartal sett utfordringer knyttet til GDPR, og flere avvik er avdekket. Arbeidet med å lukke disse avvikene og forbedre løsninger og prosesser har første prioritert. Vi har derfor omdisponert utviklingsbudsjettet og satt av ca 650 timer til informasjonssikkerhet og personvern. Utviklingsbudsjettet har etter revidering en udisponert pott på ca 400 timer. Det er usikkert om dette er tilstrekkelig dersom vi avdekker behov ifm ROS-analyse for tiltak knyttet til personvern som må iverksettes umiddelbart. Vi har allerede identifisert behov for tiltak for en tjeneste, men dette arbeidet er foreløpig ikke estimert. Etter en helhetsvurdering internt har vi vurdert at vi har tilstrekkelig med fleksibilitet til å håndtere dette.

Konsekvenser dersom prosjektet utsettes eller stoppes

Unit har tatt utgangspunkt i tidligere diskusjon hvor det ble konkludert med at løsning for emneordsvokabularer skal etableres utenfor biblioteksystemet. Realisering av emneord har dessverre blitt utsatt i flere år da andre oppgaver har blitt prioritert foran. Det hadde vært ideelt å foreta en ny bred vurdering, både med hensyn på bruk av emneord og gevinsten av å etablere enhetlig løsning som brukes av flere systemer, for å avdekke kost/nytte og om det er bred støtte og enighet i konsortiet om bruk og behov. Unit har sagt opp leieavtalen av maskinrom med virkning fra 1. juli, noe som medfører at forrige biblioteksystem termineres på denne dato. Det finnes ingen back-up løsning for emneord. Hvis en ny sentral løsning ikke etableres vil arbeidet med emneord bli satt tilbake, man risikerer at det utvikles lokale suboptimale løsninger og man mister muligheten til å posisjonere emneord spesielt og autoritetsregisteret generelt som en sentral felleskomponent i og utenfor sektoren.

Unit har stor tro på bruk av skytjenester og har bygget erfaring med AWS gjennom etablering av

Entitetsregisteret. Innføringen av å brukes AWS har også medført at vi har etablert en ny utviklingsplattform og metode. Dette har gitt gode resultater og et kompetanseløft for utviklingsmiljøet. Unit ønsker at beste praksis av dette arbeidet skal overføres til resten av utviklingsavdelingen. Dersom prosjektet utsettes vil vi miste momentum i dette arbeidet, og vi står i fare for å miste verdifull erfaring. Dette vil være uheldig både for Unit, men også for BIBSYS-konsortiet.

Oppsummering og forslag til tilråkning

Forslaget innebærer en enhetlig løsning for emneordsregistre og vil sikre en videreføring av konsortiets arbeid med emnevokabularer når det forrige biblioteksystemet termineres. Emneord bidrar til at sluttbruker får bedre gjenfinning av dokumenter. Emneordsregisteret er planlagt som en påbygning på entitetsregisteret og er et viktig tiltak for å sikre at autoritetsdata og berikende metadata ivaretas på en systemuavhengig plattform for konsortiet. Løsningen med emneord skal inngå i den semantiske plattformen og være et av navigasjonspunktene i det bibliografiske univers. Tjenesten vil inngå i konsortiets portefølje og videreutvikles i tråd med konsortiets behov og prioriteringer.

Det er ting som taler for at prosjektet burde blitt utsatt til 2020, for å gi budsjettmessig frihet i 2019 til å prioritere rydding og utbedring av funksjonalitet knyttet til GDPR. Vi har påpekt uheldige konsekvenser ved en utsettelse, og ettersom vi mener å ha tilstrekkelig fleksibilitet til å håndtere oppdukkende behov, er vår anbefaling at prosjektet igangsettes umiddelbart.

Tilråkning

Rådgivende gruppe ønsker at Emneordsregisteret skal etableres og anbefaler at prosjektet igangsettes med vedlagte planer. Leveransen gjennomføres i tett dialog med UBO.

BIBSYS-konsortiet - Saksdokument

Oppdatert: 29. mars 2019

Til: Rådgivende gruppe 4. april 2019

Fra: Administrasjonen

RG-2019/19 Risiko og sårbarhetsanalyse MarcEdit

Bakgrunn og tidligere behandling av saken

Vi viser til sak RG-2018/21, RG-2018/34 og RG-2019/08 hvor dette temaet har vært behandlet tidligere.

I RG-2019/08 ble tilrådingen at Unit deaktiverer API-nøkler for bruk i MarcEdit inntil en ROS-analyse er gjennomført og eventuelle tiltak er iverksatt for å redusere risikoen.

Funksjonaliteten i verktøyet MarcEdit er verdifull for konsortiet. Rådgivende gruppe ønsket at Unit skulle ha fokus på å finne kompensierende tiltak for å få funksjonaliteten tilbake. Det ble også uttrykt bekymring for samlingsforvaltningen uten dette verktøyet, fordi det gjør det mulig å teste ut endringer før de settes i verk.

I etterkant av møtet er følgende aksjoner utført:

- Eksisterende API-nøkler er deaktivert
- Unit har gjennomført en risikovurdering og har forslag til tiltak for å gjeninnføre funksjonaliteten

Beskrivelse av behovet

Det er uttrykt et ønske blant medlemmer i BIBSYS-konsortiet om å kunne foreta masseendringer av bibliografiske poster i Alma, fortrinnsvis fellesposter i Network Zone. Slik funksjonalitet eksisterer ikke i Alma, noe som har ført til at man har benyttet MarcEdit som alternativ metadataeditor.

MarcEdit er en metadata-editor for bibliografiske data. MarcEdit tilbys kun som lukket kildekode og distribueres som en ferdigkompilert applikasjon. Applikasjon installeres lokalt på en Windows-maskin. En utfordring er at applikasjonen er utvikles og tilbys av en enkeltperson. Det eksisterer ikke en signert avtale for bruk og vedlikehold av MarcEdit.

Antall poster som endres pr kjøring kan være opptil 50-100, men som regel ligger antallet noe lavere (5-7). Det eksisterer dessverre ikke noen presise tall på hvor mange institusjoner og brukere som har hatt tilgang til en API-nøkkel til NZ, men det er anslagsvis 3 institusjoner og 3-4 brukere som aktivt har benyttet MarcEdit fra våren 2018 til Unit stengte tilgangen i februar 2019. Usikkerheten i antall brukere skyldes at denne tilgangen enkelt kan deles.

For å kunne oppdatere bibliografiske poster i Alma via API, trenger MarcEdit en API-nøkkel som har lese- og skriverettigheter (RW) til Bibliographic- og Users API-ene i Alma. I og med at man ønsker å foreta endringer i fellesposter i konsortiet, vil dette i praksis si at man trenger en API-nøkkel til Network Zone (NZ).

Unit har på bakgrunn av dette gjennomført en risikovurdering for å avdekke risikoen ved bruk av MarcEdit med RW-tilgang til NZ, se vedlegg RG 2019/19 – 1.

Risikovurdering

Unit anbefaler særlig at man prioriterer å forhindre uautorisert tilgang til og spredning av personopplysninger. MarcEdit stiller krav om å ha skrivetilgang til Users-API i NZ. Users i NZ inneholder ikke personopplysninger, men denne tilgangen gjør at brukeren kan endre rolle og rettighet i systemet slik at vedkommende kan få tilgang til personopplysninger lagret i IZ.

Forslag til løsning

På grunn av risikovurderingen vil ikke Unit tildele API nøkler til MarcEdit. Vi har derfor sett på alternative måter konsortiet kan få tilgang til en funksjonalitet for å gjøre masseendringer av bibliografiske poster. Vi har kommet frem til en liste over alternativer som kan vurderes.

Alternativer

1. Vurdere andre metadataeditorer med tilsvarende funksjonalitet som MarcEdit
2. Tilby MarcEdit via en terminal-tjener «eksternt skrivebord».
3. Vurdere en proxy-løsning: Alle forespørsler fra MarcEdit til Alma kan gå via en proxy-tjeneste hos Unit. Unit har dermed bedre kontroll på alle endringer som foretas i NZ, og API-nøkkelen til NZ trenger ikke å distribueres utenfor Units systemer.
4. Frakoblet bruk av MarcEdit. En eksportfil med masseendringer av bibliografiske poster kan sendes som en bestilling til Unit. Unit utfører deretter selve endringen i Alma NZ eller IZ.
5. Unit utvikler et alternativt verktøy til MarcEdit.
6. Unit forsøker å få tilgang til kildekode for MarcEdit for å gjøre løsningen sikker

Flere av alternativer vil kreve betydelig ressursbruk og vi har foreløpig vurdert bruken av funksjonaliteten til å være begrenset. Vi anbefaler derfor at vi velger alternativ 4 som er en rimelig løsning, der institusjonene bruker MarcEdit uten skrivetilgang. Når masseendringen er utført sendes filen til Unit. Unit utfører masseendringer av de bibliografiske postene i Alma. Dette arbeidet vil bli prioritert. Vi vil foreta en evaluering av løsningen sammen med brukerne etter en tids bruk.

Tilråding:

Unit gir ikke tilgang til API nøkler til bruk i MarcEdit, men funksjonaliteten videreføres ved at institusjonene kan bruke MarcEdit til å gjøre masseendringer og deretter sende eksportfil til Unit som utfører endringene i Alma.

RAPPORT

Risiko- og sårbarhetsvurdering av MarcEdit som metadataeditor for fellesposter i Alma Network Zone

Dato for gjennomføring:
07.03.2019.

Til: Gro-Anita Mortensen
Fra: Thomas Lund
Forfatter: Thomas LUnd
Kopi: [Navn Navnesen]
Dato: 08.03.2019
Gjelder: ROS MarcEdit, Alma
Network Zone

Innholdsfortegnelse

Arbeidsmøte/workshop	3
Metodikk	3
Risikoreport	4
Rapportens oppbygning	4
Deltakere i risiko- og sårbarhetsvurderingen	5
Systemprofil	6
Bakgrunn	7
Behov	7
Initiell vurdering	9
Alternativer	10
Del 1: Hovedfunn - oversikt	11
Alle hendelser	11
Hendelser med høy risiko (risikoverdi 6 eller høyere)	11
Hendelser med middels høy risiko (risikoverdi 5)	11
Oppsummering og hovedinntrykk	12
Del 2: Tiltaksprioritering	13
Vedlegg 1: Risikomatrise	14
Vedlegg 2: Utklipp av utfylt regneark til denne rapporten	15

Arbeidsmøte/workshop

Workshopen ble gjennomført på følgende måte:

1. Felles diskusjon av hendelser som kan føre til at opplysninger som behandles i biblioteksystemet Alma, utsettes for uautorisert eksponering/tilgang, endring, sletting, tap eller utilgjengelighet.
2. Registrering av slike uønskede hendelser i regneark, se vedlegg 2 til denne rapporten.
3. Registrering av informasjon om hvorfor hendelsene kan oppstå (sårbarheter/svakheter) og eventuelle sikringstiltak som allerede er etablert for å redusere risikoen for hendelsene (eksisterende beskyttelses- og kontrolltiltak).
4. Felles vurdering av risikoverdien - sannsynlighet + konsekvens - for hver enkelt uønsket hendelse. Verdiene for sannsynlighet og konsekvens ble vurdert med utgangspunkt i en skala fra 1 (svært lite sannsynlig/alvorlig) til 4 (svært sannsynlig/alvorlig).
5. Utarbeidelse av forslag til sikringstiltak, spesielt for uønskede hendelser med høy risiko. Dette var hendelser som deltakerne ga risikoverdien 5 eller høyere.

Punkt 2-5 ble gjennomført etter arbeidsmøtet. Regnearket ble så sendt ut til deltakerne for kommentarer eller justeringer med frist for tilbakemelding 12. mars 2019. ~~Ingen kommentarer eller justeringer ble mottatt fra deltakerne.~~

Metodikk

Sekretariatet for informasjonssikkerhet i UH-sektoren har utarbeidet en metodikk for gjennomføring av risiko- og sårbarhetsvurderinger. Metodikken bygger på den anerkjente standarden ISO/IEC 27005:2005 («Information Security Risk Management»). Denne metodikken ble benyttet i risiko- og sårbarhetsvurderingen av MarcEdit.

Mer utfyllende informasjon om risikovurderingsmetodikken som ble anvendt i risiko- og sårbarhetsvurderingen finnes her: <https://www.uninett.no/infosikkerhet/risiko-ogs%C3%A5rbarhetsvurderinger-ros>.

Risikoreport

Denne rapporten gir først en oversikt over hovedfunn som deltakerne avdekket og diskuterte på workshopen. Utfyllende beskrivelser av hovedfunnene finnes i vedlegg 2 til denne rapporten.

Rapporten gir dernest en mer detaljert gjennomgang av uønskede hendelser som ble vurdert å ha høy risiko. For hver av disse hendelsene spesifiseres ulike tiltak som anbefales iverksatt. Det er opp til Unit ved risikoeier å beslutte hvilke anbefalte tiltak som eventuelt skal iverksettes.

Rapportens oppbygning

Den videre fremstillingen er delt inn i tre hoveddeler. Første del gir en oversikt over hovedfunn i risiko- og sårbarhetsvurderingen. Deretter følger en nærmere gjennomgang over hendelser med høy risiko og anbefalte tiltak. Til slutt i del 3 gis enkelte anbefalinger med hensyn til prioritering av foreslåtte forbedringstiltak.

Deltakere i risiko- og sårbarhetsvurderingen

Navn	Rolle	Institusjon
Thomas Lund	Møteleder	Unit
Gro-Anita Mortensen	Tjenesteansvarlig Alma	Unit
Anne Munkebyaune	Tjenesteekspert Alma	Unit
Audun Skorstad	Tjenesteekspert Alma	Unit
Erling Fossan	Tjenesteekspert Alma	Unit
Rurik Greenall	Tjenesteekspert Alma	Unit

Systemprofil

Tjeneste/System	Alma
Risikoeier	Frode Arntsen
Virksomhetsområde	Biblioteksystem
Utbredelse	Biblioteksystemet Alma tilbys av Unit til deltagere i BIBSYS-konsortiet. Medlemmene er behandlingsansvarlige, Unit er databehandler og ExLibris er underleverandør
Leverandør	ExLibris
Driftes av	ExLibris

Bakgrunn

Behov

Det er uttrykt et ønske blant medlemmer i BIBSYS-konsortiet om å kunne foreta masseendringer av bibliografiske poster i Alma, fortrinnsvis fellesposter i Network Zone. Slik funksjonalitet eksisterer ikke i Alma pr dags dato, noe som har ført til at man har benyttet MarcEdit som alternativ metadataeditor.

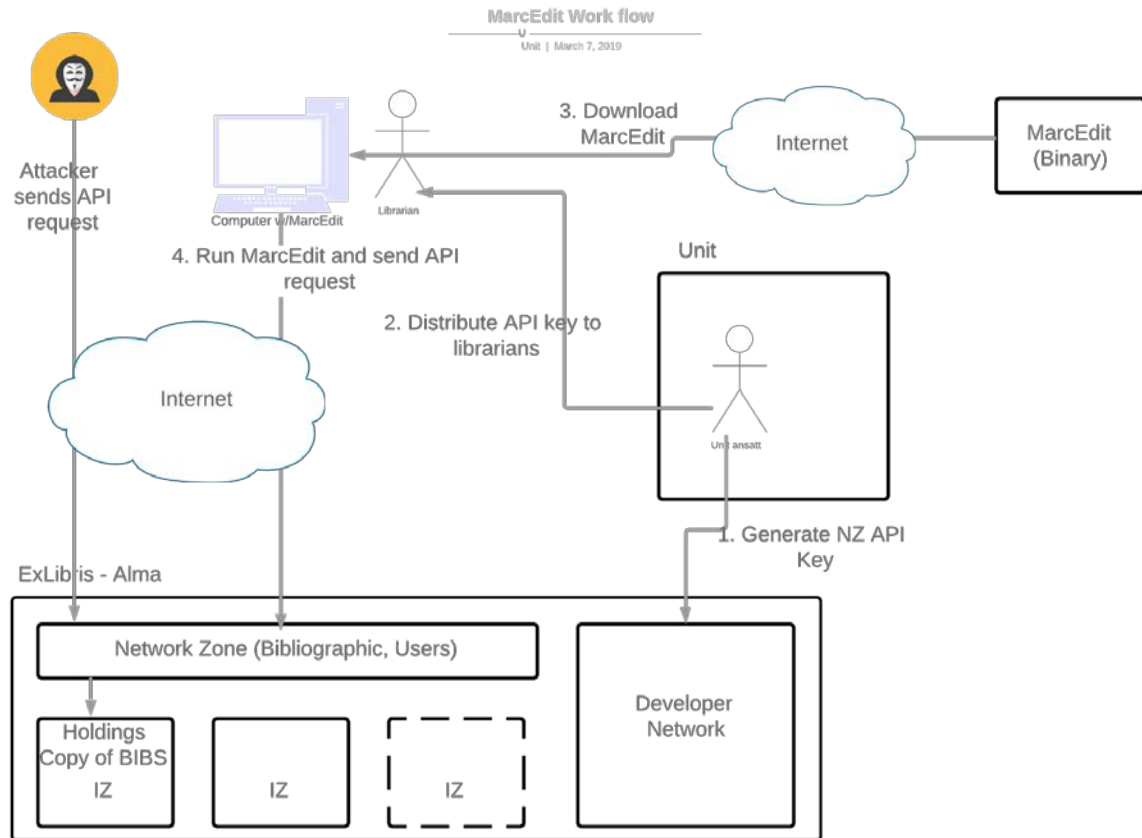
MarcEdit er en metadata-editor for bibliografiske data, og kommer i form av en applikasjon som installeres lokalt på en Windows-maskin. MarcEdit tilbys kun som lukket kildekode, det vil si den distribueres som en ferdigkompilert applikasjon. Applikasjonen utvikles av 1 person på hans fritid. Det eksisterer ingen signert avtale for bruk og vedlikehold av MarcEdit.

Antall poster som endres pr kjøring kan være opptil 50-100, men som regel ligger antallet noe lavere (5-7). Det eksisterer dessverre ikke noen presise tall på hvor mange institusjoner og brukere som har hatt tilgang til en API-nøkkel til NZ, men det er anslagsvis 3 institusjoner og 3-4 brukere som aktivt har benyttet MarcEdit for slike oppdateringer i tidsrommet mellom våren 2018 og februar 2019.

For å kunne oppdatere bibliografiske poster i Alma via API, trenger MarcEdit en API-nøkkel som har lese- og skriverettigheter (RW) til Bibliographic- og Users API-ene i Alma. I og med at man ønsker å foreta endringer i fellesposter i konsortiet, vil dette i praksis si at man trenger en API-nøkkel til Network Zone (NZ).

Denne risikovurderingen skal evaluere risikoen ved å tillate bruk av MarcEdit med RW-tilgang til NZ.

Arbeidsflyt:

Initiell vurdering

Alma krever ikke skrive- eller lesetilgang til Users API for å kunne oppdatere bibliografiske poster via BIBS API. Dette er med andre ord en tilgang MarcEdit krever, men som ikke er nødvendig.

Ingen kontroll over kildekoden til MarcEdit gjør at man har lite kontroll over forvaltningen av API-nøkkelen så snart den er lagret i MarcEdit.

Det bør tas en prinsipiell diskusjon i konsortiet/RG om man i det hele tatt ønsker at noen eller alle institusjoner i konsortiet skal kunne foreta masseendringer i fellesposter.

En bibliografisk post kan ikke slettes i NZ dersom det eksisterer beholdning for denne posten i en eller flere IZ. For noen typer poster, slik som open-access og I-analytter, har man ikke holdings i IZ. Disse postene kan dermed slettes i NZ, og således vil dette få konsekvenser for alle institusjoner som benytter disse postene.

Alternativer

- Vurdere alternative metadataeditorer med tilsvarende funksjonalitet som MarcEdit
- Unit kan tilby MarcEdit via en terminal-tjener «eksternt skrivebord».
- Vurdere en proxy-løsning: Alle forespørsler fra MarcEdit til Alma kan gå via en proxy-tjeneste hos Unit. Unit har dermed bedre kontroll på alle endringer som foretas i NZ, og API-nøkkelen til NZ trenger ikke å distribueres utenfor Units systemer.
- Fortsette med MarcEdit som før, der man distribuerer API-nøkkel for NZ til alle bibliotekarer i konsortiet som ønsker å foreta masseendringer i bibliografiske poster.
- Sperre for MarcEdit. Ikke tilby alternativer.
- Sende endringsønske til ExLibris om forbedringer i Almas metadataeditor
- Masseendringer av bibliografiske poster kan sendes som en bestilling til Unit. Unit utfører deretter selve endringen i Alma NZ eller IZ.
- Unit lager eget verktøy som alternativ til MarcEdit.
- Unit kan sjekke om det er mulig å få tilgang til kildekoden for MarcEdit

Del 1: Hovedfunn - oversikt Alle hendelser

Risiko- og sårbarhetsvurderingen av MarcEdit avdekket totalt 7 uønskede hendelser. Dette er hendelser som kan føre til brudd på informasjonssikkerheten i opplysningene som behandles i Alma eller som kan påvirke Unit og BIBSYS-konsortiet på en negativ måte.

Hendelser med høy risiko (risikoverdi 6 eller høyere)

En av de uønskede hendelsene ble vurdert å ha høy risiko. Denne hendelsen relaterer seg til at en API-nøkkel med skrivetilgang til Users-API i NZ, kan potensielt gi tilgang til Users i alle IZ. Users i IZ inneholder store mengder personopplysninger.

Hendelser med middels høy risiko (risikoverdi 5)

4 av 7 uønskede hendelser ble vurdert til å ha risikoverdien 5. Dette gjaldt hendelsene 2, 4, 6 og 7 i vedlegg 2 til denne rapporten.

I tillegg var det 1 hendelse som ble vurdert til å ha risikoverdien 4. Disse hendelsene framgår av vedlagte regneark (vedlegg 2). Hendelser med risikoverdien 4 vil ikke bli kommentert spesielt i denne rapporten, men vi anbefaler at Unit gjør en gjennomgang av disse hendelsene for å vurdere behovet for å iverksette tiltak.

Det anbefales at man aksepterer risikoen for hendelser som får risikoverdi 3 eller lavere. Det innebærer at det ikke foreslås at tiltak iverksettes for å redusere sannsynligheten for eller konsekvensene av slike hendelser. Det er imidlertid opp til risikoeier å vurdere om det likevel er ønskelig å iverksette tiltak også for enkelte av slike hendelser.

Oppsummering og hovedinntrykk

Etter å ha gjennomført arbeidsmøtet og evaluert hendelsene observerer vi at 1 av hendelsene ble vurdert med så vidt høy sannsynlighet og konsekvens at den kan sies å være utenfor akseptabelt risikonivå (rød).

De andre hendelsene som ble vurdert til å ha risikonivå 5, relaterer seg i hovedsak til integriteten til bibliografiske data. Her er det opp til risikoeier eller konsortiet selv å avgjøre om denne risikoen er akseptabel.

Del 2: Tiltaksprioritering Av de foreslåtte tiltakene nevnt ovenfor, anbefaler vi at Unit særlig prioriterer å forhindre uautorisert tilgang til og spredning av personopplysninger. Det stilles spørsmålstegn til behovet for skrive-tilgang til Users-API i NZ. Selv om Users i NZ i seg selv ikke inneholder personopplysninger, kan denne tilgangen føre til eskalering av privilegier, og således kunne gi tilgang til personopplysninger lagret i IZ.

I tillegg bør Unit vurdere konsekvensene av tilsiktet eller utilsiktet endring av bibliografiske data i NZ, og hvordan dette vil kunne påvirke funksjonaliteten i konsortiets IZ-instanser.

Vedlegg 1: Risikomatrise

Hver av hendelsene som ble identifisert på arbeidsmøtet 7. mars er nummerert og satt inn i risikomatrisen under. Nummereringen er hentet fra vedlagte regneark.

Konsekvens	4 Svært høy		1		
	3 Høy	5	4,6,7		
	2 Moderat		3	2	
	1 Liten				
		1 Lav	2 Moderat	3 Høy	4 Svært høy
		Sannsynlighet			

Vedlegg 2: Risikovurdering

Nr.	Risikoelement	Sårbarhet	Eksisterende beskyttelsestiltak	Eksisterende kontrolltiltak	Risikonivå			Tiltak
					S	K	Nivå	
Beskrivelse	Hva kan skje? Hva er den uønskede hendelsen? Hvilke tap oppstår?	Hvordan kan det skje?	Hva kan hindre det i å skje?	Hvordan kan det oppdages?	Sannsynlighet og konsekvens på en skala fra 1 til 4			Beskriv forslag til nye tiltak. De kan deles opp i organisatoriske, menneskelige og teknologiske sikringstiltak.
Eksempel	Forskningsresultater eller annen sensitiv informasjon kommer uvedkommende i hende. Dette kan medføre økonomiske tap, tap av tillit eller gjennomføringsevne.	Privilegert bruker klikker på lenke i en epost som fører til at skadevare blir installert på lokal maskin ("phishing"). Skadevaren benyttes til å stjele informasjon.	Regelmessige sikkerhetsoppdateringer av klient.	Gjennomgang av Netflowdata (statistiske trafikkdata). Sjekk av epostlogg for å undersøke omfanget av angrepet.	2	4	6	Organisatoriske: Rutiner for sikker lagring av konfidensiell informasjon. Menneskelige: Opplæring og bevisstgjøring av brukere. Teknologiske: Fjerne administratorrettigheter på lokal maskin.
1	Brudd på konfidensialitet	API-nøkkel på avveie (overføring til bruker, i brukers besittelse, via MarcEdit) kan benyttes til å eskalere privilegier, ved at man oppretter brukere i NZ som videre kan gi tilgang til Users i IZ. Dette kan få store konsekvenser med tanke på den registrerte og behandlingsansvarliges forpliktelser ovenfor GDPR.	Sikker distribusjon av API-nøkkel (E-post er ikke tilstrekkelig). Rutiner hos den enkelte bibliotekar for sikker håndtering av API-nøkkel.	Manuell revisjon og gjennomgang av brukeraktivitet via logger og Alma analytics	2	4	6	Teknologiske: API-nøkkel bør ikke ha skrivetilgang til Users i NZ. Sjekk om dette krever en endring i MarcEdit.
2	Brudd på konfidensialitet og integritet	Mangelfull logging og overvåking av bruk av API-nøkkel, og de endringer som foretas i NZ, kan føre til at tap av konfidensialitet og integritet ikke kan spores			3	2	5	Sørge for sporbarhet og tilstrekkelig logging i Alma
3	Brudd på KIT	API-nøkkel er felles for alle som bruker MarcEdit. Ikke mulig å spore hvem som har gjort hva, eller hvor tap av API-nøkkel stammer fra	API-nøkkelen deles ut til et fåtall personer.		2	2	4	Tildel unike API-nøkler til hver bruker. Sørge for sporbarhet og tilstrekkelig logging
4	Brudd på integritet	Skrivetilgang til bibliografiske poster i hele NZ kan føre til tap av integritet (korrupte data), ved at informasjon kan fjernes eller legges til på bibliografiske poster. Kan potensielt få konsekvenser for hele konsortiet.			2	3	5	Vurdere om gjeldende backup-policy i Alma er dekkende, og til hvilke grad vi kan tilbakestille uønskede endringer som er foretatt via API. Tjenesteansvarlig må sammen med rådgivende gruppe/risikoeier, vurdere om man skal akseptere denne risikoen.

